

PARLAMENT ČESKÉ REPUBLIKY
Poslanecká sněmovna
2009
V. volební období

834

Vládní návrh

na vydání

zákona

**kterým se mění zákon č. 58/1995 Sb., o pojišťování a financování vývozu se
státní podporou a o doplnění zákona č. 166/1993 Sb., o Nejvyšším
kontrolním úřadu, ve znění pozdějších předpisů, ve znění pozdějších
předpisů**

ZÁKON

ze dne 2009,

kterým se mění zákon č. 58/1995 Sb., o pojišťování a financování vývozu se státní podporou a o doplnění zákona č. 166/1993 Sb., o Nejvyšším kontrolním úřadu, ve znění pozdějších předpisů, ve znění pozdějších předpisů

Parlament se usnesl na tomto zákoně České republiky:

Čl. I

Zákon č. 58/1995 Sb., o pojišťování a financování vývozu se státní podporou a o doplnění zákona č. 166/1993 Sb., o Nejvyšším kontrolním úřadu, ve znění pozdějších předpisů, ve znění zákona č. 60/1998 Sb., zákona č. 188/1999 Sb., zákona č. 282/2002 Sb., zákona č. 377/2005 Sb. a zákona č. 23/2006 Sb., se mění takto:

1. V § 1 odst. 1 se slovo „úhrady“ nahrazuje slovem „dorovnávání“.
2. V § 1 odst. 2 písm. b) se za slovo „úvěřů“ vkládají slova „ a úvěřů na investice“.
3. V § 1 odst. 2 písm. c) se slova „českých právnických osob“ zrušují.
4. V § 1 odst. 2 písm. d) se za slovo „vývozců“ vkládají slova „ a investorů“.
5. V § 1 odst. 3 písm. a) se za slova „úvěřů vývozci“ vkládají slova „, zahraniční společnosti“.
6. V § 1 odstavec 4 zní:

„(4) Dorovnáváním úrokových rozdílů se pro účely tohoto zákona rozumí dorovnávání rozdílů mezi úroky stanovenými pevnými úrokovými sazbami u vývozních úvěřů poskytovaných bankou vývozce v souladu s právem Evropských společenství a mezinárodními pravidly upravujícími státem podporované vývozní úvěry (dále jen „mezinárodní pravidla“) se splatností alespoň dva roky a náklady banky vývozce na obstarání zdrojů na tyto úvěry na finančních trzích na úrovni sazeb mezibankovního trhu navýšené o stanovenou odměnu pro banku vývozce. Úrokové rozdíly se dorovnávají převodem tohoto rozdílu bance vývozce ze státního rozpočtu nebo přebytku bankou vývozce do státního rozpočtu.“

7. V § 2 písm. a) se slova „související s investicí“ nahrazují slovy „na investici“.
8. V § 2 písm. f) se za slovo „financování“ vkládají slova „vývoje nebo“.
9. V § 2 písm. k) se za slovo „zákoníku,“ vkládají slova „nebo zahraniční společností,“.
10. V § 2 písmeno l) zní:

„l) investorem osoba, která vynakládá investici, a to buď právnická osoba se sídlem na území České republiky, která je podnikatelem podle obchodního zákoníku, nebo zahraniční společnost,“.

11. V § 2 písm. n) se slovo „její“ nahrazuje slovem „jeho“.
12. V § 2 písm. o) se slova „přičemž jejich výše nesmí překročit výši hotovostní platby placené dovozcem vývozci v souladu se smlouvou o vývozu,“ zrušují.
13. V § 2 písm. x) se slovo „vyváženo“ nahrazuje slovem „dodáváno“.

14. V § 2 písmena aa) a bb) znějí:

„aa) výrobcem osoba, která vyrábí zboží nebo poskytuje služby určené pro následný vývoz, a to buď fyzická osoba s trvalým pobytem na území České republiky nebo právnická osoba se sídlem na území České republiky, a která je podnikatelem podle obchodního zákoníku, nebo zahraniční společnost,

bb) vývozcem osoba, která uskutečňuje vývoz, a to buď fyzická osoba s trvalým pobytem na území České republiky nebo právnická osoba se sídlem na území České republiky, a která je podnikatelem podle obchodního zákoníku, nebo zahraniční společnost,“.

15. V § 2 písmeno ee) zní:

„ee) zahraniční osobou fyzická osoba, která nemá trvalý pobyt na území České republiky, nebo právnická osoba, která nemá sídlo na území České republiky,“.

16. V § 2 se na konci písmene hh) tečka nahrazuje čárkou a doplňují se písmena ii) a jj), která znějí:

„ii) zahraniční společností právnická osoba se sídlem v zahraničí, kterou právnická osoba se sídlem na území České republiky, která je podnikatelem podle obchodního zákoníku, ovládá tím, že se na základním kapitálu společnosti přímo či nepřímo podílí z více než 50 % nebo kontroluje nadpoloviční většinu hlasovacích práv spojených s účastí

na základním kapitálu společnosti nebo může jmenovat většinu členů představenstva, dozorčí rady nebo správní rady nebo jiného obdobného vedoucího orgánu společnosti,

- jj) úvěrem na investici úvěr na pořízení investice nebo úvěr na činnost zahraniční společnosti poskytnutý bankou investora.“.
17. V nadpisu § 3 se čárka nahrazuje slovem „ a“ a slova „a úhrady úrokových rozdílů“ se zrušují.
18. V § 4 odst. 2 písm. c) se slova „ v níž má exportní pojišťovna nejméně 30% podíl na základním kapitálu,“ zrušují.
19. V § 4 odst. 8 úvodní části ustanovení a v § 6 odst. 15 úvodní části ustanovení se slovo „pololetně“ nahrazuje slovy „jednou ročně“.
20. V nadpisu § 6 se slova „a úhrada úrokových rozdílů“ zrušují.
21. V § 6 se odstavce 4 až 11 zrušují.
Dosavadní odstavce 12 až 16 se označují jako odstavce 4 až 8.
22. Za § 7 se vkládá nový § 7a, který včetně nadpisu zní:

„§ 7a

Dorovnávání úrokových rozdílů

(1) Podmínkou dorovnávání úrokových rozdílů je

- a) soulad vývozního úvěru s mezinárodními pravidly,
- b) sjednání pevné úrokové sazby vývozního úvěru,
- c) poskytnutí vývozního úvěru v eurech či amerických dolarech,
- d) pojištění vývozních úvěrových rizik exportní pojišťovnou,
- e) skutečnost, že vývozcem není zahraniční společnost.

(2) Žádost o zařazení vývozního úvěru do systému dorovnávání úrokových rozdílů spojených s tímto vývozním úvěrem předkládá banka vývozce k rozhodnutí Ministerstvu financí. V žádosti o zařazení do systému dorovnávání úrokových rozdílů je banka vývozce povinna uvést kromě obecných náležitostí také

- a) identifikační údaje⁶⁾ vývozce, dovozce a zahraniční osoby, které je vývozní úvěr poskytován,
- b) předmět a hodnotu vývozu,
- c) základní údaje smlouvy o vývozním úvěru, zejména hodnotu vývozního úvěru a časové rozložení jeho čerpání a splácení,
- d) sjednanou pevnou úrokovou sazbu a
- e) prohlášení, že vývozní úvěr je v souladu s mezinárodními pravidly.

(3) S žádostí o zařazení do systému dorovnávání úrokových rozdílů předkládá banka vývozce vyjádření exportní pojišťovny k možnosti pojištění vývozního úvěru. Ministerstvo financí může vyzvat banku vývozce k doložení návrhu smlouvy o vývozním úvěru a dalších údajů nutných k posouzení podmínek dorovnávání úrokových rozdílů. Banka vývozce je jediným účastníkem řízení.

(4) Na zařazení vývozního úvěru do systému dorovnávání úrokových rozdílů není právní nárok. V případě jeho zařazení do systému dorovnávání úrokových rozdílů budou úrokové rozdíly dorovnávány mezi Ministerstvem financí a bankou vývozce po celou dobu trvání zařazení tohoto vývozního úvěru do systému dorovnávání úrokových rozdílů.

(5) Banka vývozce zašle bez zbytečného odkladu Ministerstvu financí originál nebo úředně ověřenou kopii smlouvy o vývozním úvěru. Dorovnávání úrokových rozdílů je bance vývozce uhrazováno Ministerstvem financí ode dne prvního čerpání vývozního úvěru, který banka vývozce oznámí Ministerstvu financí nejpozději do 5 pracovních dnů ode dne prvního čerpání vývozního úvěru.

(6) Banka vývozce předkládá Ministerstvu financí žádost o dorovnání úrokových rozdílů, nebo oznámení o převodu přebytku úrokových rozdílů, po uplynutí 6 měsíců ode dne prvního čerpání vývozního úvěru, nebo po dočerpání vývozního úvěru a v období splácení v pravidelných šestiměsíčních intervalech od prvního dne doby splácení vývozního úvěru až do úplného splacení vývozního úvěru. V případě vzniku přebytku úrokových rozdílů je banka vývozce povinna tento přebytek převést na příjmový účet státního rozpočtu vždy do 15 pracovních dnů ode dne odeslání oznámení o převodu přebytku úrokových rozdílů.

(7) V případě vzniku nároku banky vývozce na dorovnání úrokových rozdílů Ministerstvo financí provede úhradu úrokových rozdílů do 15 pracovních dnů od doručení žádosti o dorovnání úrokových rozdílů.

(8) Ministerstvo financí provádí kontrolu dodržování podmínek a povinností stanovených tímto zákonem. V případě porušení těchto podmínek nebo povinností může Ministerstvo financí rozhodnout o lhůtě pro vyřazení ze systému dorovnávání úrokových rozdílů a o vrácení prostředků uhrazených ze státního rozpočtu po odpočtu přebytků úrokových rozdílů převedených bankou vývozce do státního rozpočtu a současně stanovit úroky z této částky v obvyklé výši.

(9) V případě, že banka vývozce nedodrží lhůtu pro převod přebytku úrokových rozdílů podle odstavce 6 nebo lhůtu pro vrácení prostředků uhrazených ze státního rozpočtu podle odstavce 8, je povinna uhradit penále ve výši 1 promile z dlužné částky za každý den prodlení, nejvýše však do výše dlužné částky.

(10) Způsob výpočtu dorovnávání úrokových rozdílů a odměnu banky vývozce v závislosti na výši vývozního úvěru stanoví Ministerstvo financí vyhláškou.“.

Čl. II

Účinnost

Tento zákon nabývá účinnosti dnem jeho vyhlášení.

DŮVODOVÁ ZPRÁVA

Obecná část

Změna zákona č. 58/1995 Sb., o pojišťování a financování vývozu se státní podporou a o doplnění zákona č. 166/1993 Sb., o Nejvyšším kontrolním úřadu, ve znění pozdějších předpisů, vyplývá z Národního protikrizového plánu vlády, schváleného usnesením vlády ze dne 16. února 2009 č. 204. V bodu II odst. 1 tohoto usnesení se ukládá členům vlády a vedoucím ostatních ústředních orgánů státní správy důsledně realizovat již přijatá opatření k řešení dopadů krizového vývoje. Mezi tato opatření patří podle bodu 2.14. změna zákona o pojišťování a financování vývozu se státní podporou, zahrnující zapojení komerčních bank do státem podporovaného úvěrování vývozu, změna přístupu z podpory vývozu zboží „národního původu“ na podporu vývozu „v národním zájmu“, rozšíření možnosti financování a pojištění exportních a investičních úvěrů zahraničním společenstvem a umožnění poskytování předexportních úvěrů na financování vývozu výsledků vědy a výzkumu. Národní protikrizový plán vlády ve svém důsledku nahrazuje hodnocení dopadů regulace podle obecných zásad (RIA) schválené usnesením vlády ze dne 13. srpna 2007 č. 877; při jehož zpracování (za účasti Národní ekonomické rady vlády) byla zvažována řada variant různých opatření a výběr z těchto variant již provedla vláda schválením tohoto plánu. Závěrečnou zprávu hodnocení dopadů regulace však pro účely objasnění navrhovaných změn uvádíme:

I. Závěrečná zpráva z hodnocení dopadů regulace

1. Důvod předložení

Důvodem předložení je legislativní úprava podpory exportu tak, aby odpovídala současným trendům a praxi ve světě a zejména v zemích EU. Účast českých vývozců v mezinárodním obchodu v rámci světové globalizace ekonomiky klade stále vyšší nároky nejen na jejich schopnost zapojit se do mezinárodní spolupráce, ale zejména na jejich přímou přítomnost na zahraničních trzích a schopnost využívat zahraniční spolupráci. Předložená novela zákona je v souladu se záměry Exportní strategie ČR pro období 2006 – 2010 schválené usnesením vlády ČR č. 1569 ze dne 7. prosince 2005.

Název

Návrh zákona, kterým se mění zákon č. 58/1995 Sb., o pojišťování a financování vývozu se státní podporou a o doplnění zákona č. 166/1993 Sb., o Nejvyšším kontrolním úřadu, ve znění pozdějších předpisů, ve znění pozdějších předpisů.

Identifikace problému, cílů, kterých má být dosaženo, rizik spojených s nečinností

Zákon č. 58/1995 Sb., o pojišťování a financování vývozu se státní podporou a o doplnění zákona č. 166/1993 Sb., o Nejvyšším kontrolním úřadu, ve znění pozdějších předpisů, ve znění pozdějších předpisů, byl zásadně novelizován v roce 2002, kdy byla provedena transpozice směrnic a dalších závazných předpisů ES pro podporu vývozu. Od té doby byl zákon pouze doplňován o drobné úpravy a změny. Podpora vývozu formou pojišťování a financování vývozních úvěrů byla, a stále je, poskytována pouze přímým obchodním vztahům: český výrobce vyrobí zboží, resp. vývozce vyveze zboží přímo odběrateli v zahraničí. Vlivem globalizace a stále větší mírou otevřenosti české ekonomiky se současný trend zásadním způsobem změnil jednak ve vyvážených objemech, kdy jsou pojišťovány a financovány stále větší vývozní celky, jednak způsobem pronikání na zahraniční trhy, což vyžaduje nové formy financování a jejich podpory formou pojištění úvěrových a investičních rizik.

V celé řadě průmyslových oborů je vývoz do většiny zemí možný pouze za předpokladu trvalé přítomnosti firmy na daném trhu formou podnikatelského subjektu s místní registrací. **Z tohoto důvodu je nutno změnit přístup z podpory vývozu zboží „národního původu“ na podporu vývozu „v národním zájmu“.** Stávající forma podpory vývozu národního původu umožňuje vývozcům pojišťovat pouze ty vývozy, které nevyžadují jeho přítomnost na zahraničních trzích. K pronikání na zahraniční trhy není státem zohledněna potřeba vývozců zakládat afilace, nebo takové dceřinné společnosti, které by byly nejen trvale přítomny na zahraničním trhu, ale zboží českého původu zkompletovaly na místě a jako celek prodaly, čímž by vývozci snížily náklady a tudíž by mu umožnily být více konkurenceschopným. Tato forma podpory vývozu „národního původu“ je již překonaná a státní podporu vývozu je nutno posunout na systémově vyšší stupeň, podporu vývozu „v národním zájmu“ - podpory dlouhodobého pronikání českých subjektů na dané trhy a vytváření potenciálu pro další české vývozy. Podporou vývozu „v národním zájmu“ se zde

tedy rozumí taková podpora českých vývozců, která zahrnuje i zakládání dceřinných společností v zahraničí a využívání jejich místní přítomnosti pro pronikání na zahraniční trhy. Tyto dceřinné společnosti mohou být zakládány za podmínky většinového vlastnictví anebo kontroly české mateřské společnosti nad dceřinnou společností a případně i s minoritní majetkovou účastí místních subjektů. Mohou být pověřeny takovými konečnými pracemi na zboží českého původu, které jsou z hlediska nákladovosti výhodnější provádět na místě (kompletace, konečné úpravy, stavební práce, apod.). **Podpora vývozu pak spočívá v tom, že o pojištění a financování může požádat i tato dceřinná společnost v zahraničí.** Pro vývozce to bude znamenat širší možnost podpory vývozu včetně podpory investic v zahraničí. Navíc bude možno považovat jako součást vývozu i výrobu, realizovanou na základě aplikace vědy a výzkumu ve výrobě určené pro vývoz. Podpora vývozu v „národním zájmu“ přispěje k významné podpoře vývozu s větší přidanou hodnotou a bude mít pozitivní dopad na zvýšení zaměstnanosti v oblastech, které mají vysoké požadavky na vzdělání a specifické znalosti. Tyto skutečnosti budou mít současně dopad jak na příjmové straně státního rozpočtu formou vyššího výběru daní, tak na jeho výdajové straně úsporou prostředků vynakládaných na podporu zaměstnanosti, resp. na dávky v nezaměstnanosti.

Označení „podpora vývozu v národním zájmu“ je pojem užívaný v současné době již většinou úvěrových pojišťoven z vyspělých členských států OECD (např. Kanada, Dánsko, Švédsko, Belgie či Velká Británie), které k tomuto principu přistupovaly od počátku 90. let v reakci na globalizační procesy a potřeby jejich vlastních vývozu. Největší vlna pak proběhla mezi lety 2003-2007, kdy se k tomuto principu přihlásilo nejvíce zemí. V té době také začaly i české podniky projevovat zájem o pojištění svých dceřinných společností a tento trend postupně významně zesílil.

Pojem podpory vývozu v národním zájmu není konečný a stále se vyvíjí. V současné době zaznamenáváme i pokročilejší formy, které směřují např. i do zabezpečení surovinových zdrojů pro danou zemi. Zavedení podpory vývozu v národním zájmu je v době nastávající ekonomické recese stále výraznější potřebou. Rozšíření forem podpory vývozu je jedním z významných nástrojů, kterým je možné přispívat k růstu národního hospodářství. Vedle přijetí principu podpory vývozu v národním zájmu se v současné době jeví i druhý okruh státní podpory vývozu za velice aktuální, a to zavedení systému dorovnávání rozdílu úrokových sazeb.

Systém dorovnávání úrokových rozdílů (*Interest Make-Up Scheme*, dále jen „IMU“) je uplatňován v řadě zemí Evropské unie. Tento systém je upraven mezinárodními pravidly, jež jsou obsažena v tzv. Konsensu OECD (Ujednání OECD o pravidlech pro státem podporované vývozní úvěry, *Arrangement on Officially Supported Export Credits*) a jež upravují státní podporu středně a dlouhodobých vývozních úvěrů uplatňovaných zejména při vývozu strojírenského zboží a investičních celků.

Konsensus OECD definuje 3 základní instrumenty státní podpory:

- (i) pojišťování nebo garantování exportních úvěrů,
- (ii) přímé financování a refinancování a
- (iii) dorovnávání úrokových rozdílů -IMU.

Z těchto instrumentů je v ČR plně využíváno (i) pojištění úvěrových rizik v činnosti Exportní garanční a pojišťovací společnosti a.s. (EGAP) a (ii) přímé financování a refinancování zajišťované Českou exportní bankou a.s.(ČEB). Zavedením systému dorovnávání úrokových rozdílů komerčním bankám se systém státní podpory exportu v ČR stane kompletním v tom smyslu, že jeho stávající struktura bude doplněna o standardní nástroj podpory exportu dle mezinárodních pravidel stanovených OECD.

Systém IMU je založen na obousměrném dorovnávání fixních úroků stanovených na bázi CIRR¹ s náklady na pořízení zdrojů komerčních bank ze/do státního rozpočtu. Za náklady na pořízení zdrojů komerčních bank se všeobecně považují pohyblivé úroky mezibankovního trhu v příslušných měnách (EURIBOR, LIBOR), k nimž se připočítává určitá odměna (stanovovaná zpravidla ministerstvy financí členských zemí OECD) na pokrytí nákladů a zbytkových rizik bank. Výsledný úrok se porovnává v pravidelných intervalech (nejčastěji 6-měsíčních) po celou dobu platnosti úvěru s úrokem na bázi CIRR, dohodnutým jednorázově při podpisu exportní úvěrové smlouvy. Rozdíl k tíži banky je bance hrazen státním rozpočtem, případný opačný rozdíl odvádí banka do státního rozpočtu. Banka přihlašuje úvěr do systému při jeho sjednání a daný režim fixních úroků, dotací resp. odvodů platí pro daný úvěr po celou dobu jeho čerpání a splácení.

¹ CIRR je tzv. Commercial Interest Reference Rate. Jedná se o minimální pevnou úrokovou sazbu, za kterou může banka poskytnout úvěr na podporu exportu, aniž by byl tento úvěr považován podle mezinárodních pravidel za nedovolenou státní podporu exportu. Sazby CIRR se odvozují od výnosů státních dluhopisů na trhu v příslušné měně. K tomuto základu se připočítává marže 1%. Sazby CIRR jsou vyhlášeny OECD každý měsíc.

Aplikací systému tak bude zajištěn princip rovného přístupu všech bank ke státní podpoře financování vývozu a odstraněna údajná konkurenční výhoda ČEB při poskytování exportních úvěrů za fixní sazby, čímž se potvrdí její komplementární role při financování českého vývozu. Na podmínky poskytování vývozního úvěru zavedení IMU nebude mít vliv, neboť i komerční banky musí striktně v tomto případě dodržovat pravidla Konsensu.

Podle zkušeností zemí OECD, které systém provozují už dlouhou dobu, jsou nároky na státní rozpočet dlouhodobě vyrovnané; tím je rovněž splňován zásadní požadavek na všechny formy poskytování státní podpory vývozu podle Konsensu OECD. Výsledný dopad závisí na počtu a velikosti exportních úvěrů přihlášených bankami do IMU, výši odměny přiznané komerčním bankám a zejména na relaci ve vývoji pohyblivých (zpravidla 6 měsíčních) sazeb mezibankovního trhu a fixní úrokové sazby na bázi CIRR. Obvyklá odměna komerčním bankám činí 0,5 %, případně podle velikosti úvěru až 0,7% (u úvěrů menšího rozsahu). Pro jednotlivé roky nelze přesnější částky možných výdajů ze státního rozpočtu stanovit, protože nelze predikovat vývoj úrokových sazeb, které budou systémem dorovnávány. Nelze rovněž predikovat velikost a počty úvěrů, které budou do systému zařazeny. Předpokládá se, že v žádném rozpočtovém roce nepřekročí náklady z titulu dorovnání úrokových rozdílů částku Kč 100 mil. Tato částka vychází z dosavadních zkušeností s výší každoroční dotace úrokových rozdílů ČEB a podílu této banky na jedné straně a komerčních bank na straně druhé na celkové hodnotě exportních úvěrů pojištěných EGAP.

Stejně jako v případě ostatních forem státní podpory vývozu nebude na dorovnávání úrokových rozdílů právní nárok. Při posuzování žádostí o zařazení do systému IMU bude třeba vzít v úvahu objem finančních prostředků ve státním rozpočtu na příslušný kalendářní rok. Způsob výpočtu dorovnávání úrokových rozdílů bude stanoven vyhláškou Ministerstva financí.

2. Návrh variant řešení

Varianta 0: „nulové opatření“

Pojištění a financování se státní podporou českých vývozců nebude zahrnovat i pojištění a financování jejich dceřiných společností na zahraničních trzích za podmínky

většinového vlastnictví anebo kontroly dceřiné společnosti českou mateřskou společností, což bude mít za následek snížení konkurenceschopnosti českých vývozců. Dopady do státního rozpočtu lze odhadnout pouze řádově, neboť mají pouze nepřímou podobu ve formě nedosažení očekávaného zisku z příjmů z vývozu resp. investic, nebo ve formě nákladů na podporu v nezaměstnanosti v případě podniků, které nemohly získat pojištění rizik spojených s vývozem a investicemi v zahraničí; nemožnost pojistit tak tyto vývozní úvěry je dovedla až k vlastní platební neschopnosti.

Nezapracováním dorovnávaní úrokových rozdílů (IMU) do novely zákona, nebude možné dosáhnout stavu, aby se komerční banky zapojily účinněji do systému podpory českých exportérů. Lze předpokládat, že by současně došlo ke zvýšení nákladů na pořizování zdrojů pro ČEB v podobě nutně vyšších dotací úrokových rozdílů ze státního rozpočtu pro ČEB, a to až do výše cca 150 mil. Kč ročně v závislosti na rozsahu a možnostech realizace vývozu na zahraničních trzích, vývoji úrokových sazeb CIRR a podmínek mezibankovního trhu.

Varianta 1:

EGAP bude moci pojišťovat a ČEB financovat i dceřiné společnosti, na zahraničních trzích za podmínky většinového vlastnictví anebo kontroly dceřiné společnosti, českou mateřskou společností. Bude to znamenat možnost rozšíření nabídky EGAP, která při požadavku dlouhodobého vyrovnaného hospodaření EGAP bude průběžně kryta z jejich vlastních zdrojů. Pouze v případě naplnění pojistné kapacity portfoliem pojištěných úvěrů, investic a záruk dojde ke zvýšení pojistné kapacity EGAP na novou úroveň stanovenou ve státním rozpočtu. Navýšení pojistné kapacity však neznamená žádný bezprostřední výdaj ze státního rozpočtu, neboť stávající pojistná angažovanost schválená ve státním rozpočtu ve výši 150 mld. Kč pokryje toto navýšení pojistné kapacity EGAP.

Zavedení systému IMU spočívá v tom, že komerční banky budou v menší míře žádat o finanční zdroje od ČEB formou refinancování, ale budou financovat vývozní úvěr s fixní sazbou na bázi CIRR z vlastních zdrojů s tím, že rozdíl mezi jejich úrokovými náklady a úroky na bázi CIRR bude vypořádáván se státním rozpočtem. Stát z komerčních bank snímá tržní úroková rizika (vyplývající z rozdílu úrokových sazeb zdrojů za pohyblivé sazby a úrokových sazeb úvěrů poskytnutých za sazby pevné), přičemž na druhé straně jim limituje maximální výši odměny.

Dojde k výraznému zvýšení úrovně celkového komfortu pro vývozce, neboť jejich potřeby financování za pevné sazby na bázi CIRR budou zajišťovány větším počtem bank než převážně jen ČEB nebo jejím prostřednictvím při refinancování bank.

Zpracováním dorovnávání úrokových rozdílů (IMU) do novely zákona se dosáhne stavu, že se komerční banky zapojí do systému podpory českých exportérů s tím, že z dlouhodobého hlediska je tento systém vyrovnán bez požadavků na státní rozpočet (viz výše).

3. Dotčené subjekty

Dotčenými subjekty, na které má navrhovaná úprava přímý či nepřímý dopad, jsou především čeští exportéři, v jejichž prospěch byl návrh novely zpracován, komerční banky, EGAP a.s., ČEB a.s. a Ministerstvo financí.

4. Vyhodnocení nákladů a přínosů

Identifikace nákladů a přínosů všech variant

Náklady a přínosy přehledně shrnují následující tabulky:

	Výhody	Nevýhody
Varianta 0	<p>„národní zájem“</p> <p>„IMU“</p> <ul style="list-style-type: none"> - Nedojde k zatížení státního rozpočtu o převod úrokových rozdílů komerčním bankám ve výši 100 mil. Kč. 	<p>„národní zájem“</p> <ul style="list-style-type: none"> - Čeští vývozci budou nuceni jiným způsobem (a obvykle nákladněji) zajistit úvěry a investice svým zahraničním dceřiným společnostem nebo tato rizika nést. Některé vývozy vůbec nebudou moci smluvně zajistit a realizovat, s dopady do hospodaření podniků a zaměstnanosti. <p>„IMU“</p> <ul style="list-style-type: none"> - Zvýší se náklady na pořizování zdrojů pro ČEB v podobě nutně vyšší dotace úrokových rozdílů pro ČEB ve výši 150 mil. Kč.
Varianta 1	<p>„národní zájem“</p> <ul style="list-style-type: none"> - EGAP bude moci pojišťovat i dceřiné společnosti na zahraničních trzích. - V případě sjednání tohoto pojištění bude EGAP inkasovat pojistné. - Zlepšení pozice čs. exportérů na zahraničních trzích, zvýšení jejich konkurenceschopnosti. <p>„IMU“</p> <ul style="list-style-type: none"> - Vývozci budou mít širší možnosti financování úvěrů se státní podporou a budou moci sjednávat větší objem exportu s příslušnou komerční bankou. - Vývozci budou mít současně i možnost výběru komerční banky, která jim nabídne nejvýhodnější podmínky podpory exportu. - Dojde k širšímu zapojení komerčních bank do systému podpory českých exportérů s využitím vlastních zdrojů bank, což bude mít pozitivní dopad na celkový export a zaměstnanost v ČR. - Nedojde k dalším nákladům na státní rozpočet z důvodů navýšení nákladů na pořizování zdrojů pro ČEB v podobě nutně vyšší dotace úrokových rozdílů pro ČEB ve výši 150 mil. Kč. 	<p>„národní zájem“</p> <ul style="list-style-type: none"> - Drobné výdaje EGAP spojené se zavedením nových pojistných produktů a úhrada případných pojistných událostí. <p>„IMU“</p> <ul style="list-style-type: none"> - Maximální dopad na státní rozpočet 100 mil. Kč ročně; avšak z dlouhodobého hlediska předpoklad bez finančních dopadů - Náklady na 1 pracovníka cca 500.000 Kč ročně - Jednorázové náklady na software pro MF maximálně ve výši 100.000 Kč;

Varianta 0 (nulové řešení) - (všechny hodnoty jsou v mld. Kč)

Vliv na:	Popis:	Přínos:	Náklad:
EGAP	“národní zájem” předepsané pojistné	0	0
	větší využití stávající pojistné angažovanosti (PA)	0	0
	požadavky na státní rozpočet z důvodu tohoto zvýšení PA	0	0
	požadavky na dotaci ze státního rozpočtu do fondů EGAP	0	0
	náklady na zavedení produktu + další na jeho běžnou realizaci (provozní)	0	0
	veškeré náklady spojené s rizikem vzniku pojistné události; (škody mají nahodilý charakter)	0	0
	“IMU” větší využití stávající PA	0	0
	Souhrnně:	0	0
Státní rozpočet - MF	“národní zájem” umožnění realizace obchodního případu pojištěním EGAP v rámci podpory exportu	0	0
	event. dodatečné daňové příjmy do státního rozpočtu při reinvestování (v ČR) zisku z činnosti dceřiných společností	0	0
	“IMU” dlouhodobé finanční dopady v jednotlivých letech ve formě nákladů na pořizování zdrojů pro ČEB v podobě nutně vyšší roční dotace úrokových rozdílů pro ČEB;	0	0,15
	<i>administrace systému dorovnávání úrokových sazeb zajišťovaná MF</i>	0	0
	Souhrnně:	0	0,15
Vývozce/ Investor	“národní zájem” zaplacení pojistného vývozcem/ investorem	0	0
	likvidace pojistné události; (škody mají nahodilý charakter)	0	0
	zisk po zdanění v zemi umístění dceřiné společnosti	0	0
	“IMU” zisk z titulu zvýšeného vývozu a z investice v zahraničí	0	0
	Souhrnně:	0	0
Komerční banky	“IMU” nezavedení a neprovozování systému “IMU”	0	0
	Souhrnně:	0	0
NH	“národní zájem” a “IMU” vliv na saldo ZO	0	0
	vliv na zaměstnanost (nekvantifikovatelná veličina, nejsou známi konkrétní zákazníci)	0	0
	Souhrnně:	0	0
CELKEM		0	0,15

Varianta 1 (realizace) - (všechny hodnoty jsou v mld. Kč)

Vliv na:	Popis:	Přínos:	Náklad:
EGAP	“národní zájem” předepsané pojistné	0,1	0
	větší využití stávající PA	5,0	0
	požadavky na státní rozpočet z důvodu tohoto zvýšení PA	0	0
	požadavky na dotaci ze státního rozpočtu do fondů EGAP	0	0
	náklady na zavedení produktu + další na jeho běžnou realizaci (provozní)	x	0,001
	veškeré náklady spojené s rizikem vzniku PU; (škody mají nahodilý charakter, které lze stěží odhadnout; budou hrazeny z pojistných fondů EGAP)	0	cca 0,075
	“IMU” předepsané pojistné	0,001	0
	větší využití stávající PA	0,05	0
	veškeré náklady spojené s rizikem vzniku PU; (škody mají nahodilý charakter, nicméně jejich odhadovaná roční výše činí	0	0,025
	Souhrnně:	5,151	0,101
Státní rozpočet - MF	“národní zájem” umožnění realizace obchodního případu pojištěním EGAP v rámci podpory exportu	0	0
	event. dodatečné daňové příjmy do státního rozpočtu při reinvestování (v ČR) části zisku z činnosti dceřiných společností*)	0,05	0
	“IMU” dlouhodobé finanční dopady v jednotlivých letech	0	max. 0,1 ročně
	administrace systému dorovnávání úrokových sazeb na MF	0	0,0006 (IT + 1 pracovník pro MF)
	Souhrnně:	0,05	0,1006
Vývozce/ Investor	“národní zájem” zaplacení pojistného vývozcem/ investorem	(možnost realizovat projekt)	0,1
	likvidace pojistné události; (škody mají nahodilý charakter, nicméně jejich odhadovaná roční výše činí	inkaso pojistného plnění; odhad : 0,075)	0
	zisk po zdanění v zemi umístění dceřiné společnosti	0,25	0
	“IMU” zisk z titulu zvýšeného vývozu a z investice v zahraničí	0,05	0
	Souhrnně:	0,075 až 0,3 **)	0,1
Komerční banky	“IMU” zavedení a provozování systému “IMU”	zvýšení objemu vývozu nelze vyčíslit	0,1
	Souhrnně:		0,1
NH	“národní zájem” a “IMU” vliv na saldo ZO	10,0	0
	vliv na zaměstnanost (nekvantifikovatelná veličina, nejsou známi konkrétní zákazníci)	mírné zvýšení	0
	Souhrnně:	10,0	0
CELKEM		15,276 až 15,501	0,4016

*) odhad činí cca 20 % z zpět do ČR převedeného zisku.

**) rozmezí mezi absolutním škodním průběhem a převedením zdaněného zisku za předpokladu všeobecně bezeškodního průběhu.

Konzultace

Návrh zákona byl zpracován ve spolupráci s Ministerstvem financí a byl konzultován s Exportní garanční a pojišťovací společností, a.s. a s Českou exportní bankou, a.s. Všechny připomínky uplatněné v rámci těchto konzultací byly zpracovány do materiálu.

5. Návrh řešení

Zhodnocení variant a výběr nejvhodnějšího řešení

Zachování současného stavu, tedy přijetí „nulového opatření“, omezí rozvoj státní podpory vývozu z České republiky, což bude mít potažmo negativní dopad na některé české exportéry spočívající zejména ve snížení jejich konkurenceschopnosti. Aplikací varianty 1 dojde k posílení konkurenceschopnosti českých vývozců, protože si budou moci pojistit své investice do svých dceřiných společností v zahraničí, aby lépe pronikali na zahraniční trhy.

Pozitivním dopadem IMU je primárně zpřístupnění podpořeného financování širšímu okruhu českých exportérů, sekundárně zvýšení růstu HDP ČR a vyšším odvodům daní z příjmů do státního rozpočtu ze strany exportérů.

Nejvhodnějším řešením je z výše uvedených důvodů varianta 1.

Doporučená varianta (s výjimkou zapracování IMU do zákona, kdy se předpokládá krátkodobý dopad na státní rozpočet ve výši maximálně 100 mil. Kč ročně) nepředpokládá finanční dopad na státní rozpočet a ostatní veřejné rozpočty.

Implementace a vynucování

Implementace zákonných ustanovení bude probíhat zejména formou úpravy stávajících pojistných produktů, resp. způsobu financování a vytvořením mechanismu pro zavedení IMU do praxe.

Přezkum účinnosti

Povaha záležitosti ani navrhované řešení nezakládají předpoklad přezkumu účinnosti.

Navrhuje se požádat Poslaneckou sněmovnu Parlamentu České republiky o vyslovení souhlasu s návrhem novely zákona č. 58/1995 Sb. již v prvním čtení v souladu s § 90 odst. 2 zákona č. 90/1995 Sb., o jednacím řádu Poslanecké sněmovny, ve znění pozdějších předpisů. Důvodem tohoto požadavku je nutnost přijmout navrhovaná opatření na podporu hospodářského růstu co nejdříve, a to zejména vzhledem k tomu, že opatření navrhovaná zákonem jsou součástí Národního protikrizového plánu vlády.

II. Zhodnocení souladu navrhované právní úpravy s ústavním pořádkem České republiky

Návrh zákona je plně v souladu s ústavním pořádkem České republiky. Na danou oblast se vztahuje ustanovení článku 2 odst. 3 ústavního zákona č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, ve znění pozdějších předpisů, podle něhož státní moc slouží všem občanům a lze ji uplatňovat jen v případech, v mezích a způsoby, které stanoví zákon. Jeho obsah a účel je promítnut do všech ustanovení návrhu nové právní úpravy, zejména v čl. I. bodu 1 návrhu novely, kterým se předmět zákona rozšiřuje o státní podporu vývozu poskytovanou formou dorovnávání rozdílů úrokových sazeb, a dále ustanoveními rozšiřujícími státní podporu vývozu i na dceřinné společnosti investorů.

III. Zhodnocení souladu navrhované právní úpravy s mezinárodními smlouvami, jimiž je Česká republika vázána, a se závazky vyplývajícími pro Českou republiku z jejího členství v Evropské unii

Mezinárodní smlouvy, jimiž je Česká republika vázána, ani judikatura Evropského soudu pro lidská práva se na danou oblast nevztahují. Návrh zákona plně zohledňuje Konsensus OECD (Ujednání OECD o pravidlech pro státem podporované vývozní úvěry, *Arrangement on Officially Supported Export Credits*), který sice není pro Českou republiku

právně závazný, avšak který je všemi členskými státy OECD dobrovolně dodržován. Konsensus OECD byl rovněž přejat do sekundárního práva Evropské unie a v současnosti je upraven rozhodnutím Rady ze dne 22. prosince 2000, kterým se nahrazuje rozhodnutí ze dne 4. dubna 1978 o uplatňování některých pravidel v oblasti státem podporovaných vývozních úvěrů (2001/76/ES). Toto rozhodnutí bylo dále doplněno rozhodnutím 2001/77/ES ze dne 22. prosince 2000, kterým se stanoví zvláštní pravidla financování projektů v oblasti vývozních úvěrů a změněno rozhodnutím Rady ze dne 22. července 2002 s ohledem na vývozní úvěry pro lodě (2002/634/ES).

Zvláštní část

K Čl. I.

K bodu 1:

Navrhuje se nahradit úhrady úrokových rozdílů jakožto již nevyužívané opatření k podpoře exportu dorovnáním úrokových rozdílů. To představuje novou formu státní podpory exportu, která je běžně používána v zemích EU i v řadě dalších zemí v souladu s mezinárodními pravidly stanovenými OECD. Definice dorovnání úrokových rozdílů je uvedena v § 1 odst. 4.

K bodu 2:

Změna přístupu z podpory vývozu „národního původu“ na podporu vývozu „v národního zájmu“, v sobě zahrnuje rozšíření podpory investic formou pojišťování a financování úvěrů na investice. V souladu s pravidly obezřetného podnikání bank (Basel II) je nutno umožnit krytí i komerčních rizik spojených s poskytováním úvěrů na investice. EGAP má s tímto typem rizik dlouhodobé zkušenosti a považuje je z hlediska rizikovosti za únosná a tudíž i pojistitelná. Úvěr na investice byl vždy pojišťován jako součást pojištění investice, ale přijetím nových pravidel obezřetnosti bank (Basel II) je nutnost formálně toto pojištění vyčlenit. Obdobná pojištění jsou nabízena i v zahraničí. Pojišťování a financování úvěrů na investice je jedním ze základních pilířů podpory českých investorů při pronikání na zahraniční trhy.

K bodu 3:

Cílem navrhované změny je, aby o pojištění investic v zahraničí mohla žádat vedle české právnické osoby nově i zahraniční dceřinná společnost české právnické osoby.

K bodu 4:

Rozšíření pojištění rizik spojených s pronikáním českých investorů na zahraniční trhy patří k základním zájmům celého systému státní podpory vývozu. Nově bude možné pojišťovat i investory proti ztrátám spojeným s přípravou a realizací obchodních činností.

EGAP pojišťuje obdobný typ rizik pro pronikání vývozců na zahraniční trhy. V případě pronikání českých podnikatelů na zahraniční trhy se prakticky smývá rozdíl mezi pojmem vývozce a investor.

K bodu 5:

V souvislosti se zavedením principu „národního zájmu“ se podpořené financování rozšiřuje o možnost poskytování přímých úvěrů zahraniční společnosti na financování vývozu a na financování investice.

K bodu 6:

Definuje se nový způsob státní podpory exportu formou dorovnávání úrokových rozdílů na úroveň pevných úroků pro euro a americký dolar, a to převodem ze státního rozpočtu resp. do státního rozpočtu. Režim systému je uveden v § 7a zákona.

K bodu 7:

V definici banky investora se navrhuje nahradit spojení “úvěr související s investicí” termínem “úvěr na investici” tak, aby tento termín odpovídal definici v § 2 písm.jj).

K bodu 8:

Rozšíření státní podpory vývozu na princip národního zájmu zahrnuje i pojišťování a financování předexportních úvěrů pro vývoz již pro fázi vývoje zboží a služeb před uskutečněním jejich vývozu. Podporována tedy bude komercializace zhmotnělých výstupů vědy a výzkumu, které jsou již ve fázi vývoje, tedy zavádění nových výsledků do výroby a s tím souvisejících nákladů.

K bodům 9 a 10:

Navrhované úpravy umožní, aby i dceřinné společnosti českých vývozců dále vynakládaly investice, neboť vzhledem k preferenčním zacházením založeným mezinárodními obchodními dohodami nebo dohodami o zamezení dvojího zdanění, ochraně investic, atd.

v různých teritoriích může být rozumnější a pro vývozce výhodnější pronikat na další teritoria prostřednictvím své existující dceřinné společnosti v zahraničí.

K bodu 11:

Navrhuje se oprava gramatické chyby textu zákona.

K bodu 12:

Navrhuje se vypustit poslední část věty, která se vlivem změny textu Konsensu OECD dostala do rozporu s tímto textem. Důvodem této změny je skutečnost, že platné znění Konsensu umožňuje, aby výše místních nákladů překročila výši hotovostní platby placené dovozcem.

K bodu 13:

V souvislosti se zavedením principu podpory vývozu v národním zájmu se navrhuje formální změna textu zákona. Bude-li český výrobek dodáván zahraniční společností, tedy dceřinnou společností českého vývozce, bude tato pojištěna a již se z formálního hlediska nebude jednat o vývoz, nýbrž o dodávku.

K bodu 14 :

Navrhované změny umožní rozšíření možnosti pojištění a financování vývozních úvěrů v souladu s principem podpory vývozu v národním zájmu i pro zahraniční společnosti, tedy dceřinné společnosti českých výrobců a vývozců, které budou pověřeny kompletací nebo dalšími pracemi na místě dodání v zahraničí.

K bodu 15:

Navrhuje se odstranit zjevná chyba v textu spočívající v tom, že zahraniční fyzické osoby zpravidla trvalý pobyt mimo území České republiky vůbec nemají, neboť jejich domovský stát tento institut nezná. Proto se navrhuje definovat zahraniční fyzickou osobu jakožto osobu, která nemá trvalý pobyt na území České republiky.

K bodu 16:

Těmito změnami dochází k přijetí principu podpory vývozu “v národním zájmu”, který umožní přítomnost vývozce nebo investora na zahraničním trhu a tím snazší pronikání a efektivnější realizaci vývozu, případně investice v zahraničí. Definice zahraniční společnosti vychází z toho, že se jedná o právnickou osobu se sídlem v zahraničí přímo nebo nepřímo ovládanou českým investorem, tedy právnickou osobou se sídlem na území ČR. Pro účely vymezení pojmu zahraniční společnost se navrhuje stanovit tři nejčastější formy ovládnutí, které jsou taxativně vymezeny v § 2 písm. ii).

Dále se navrhuje v § 2 písm. jj) zákonná definice pojmu „úvěr na investici“, který je použit v § 1 odst. 2 písm. b). Úvěr na investici se poskytuje investorovi nebo zahraniční společnosti za účelem založení, získání nebo zvýšení podílu v zahraniční společnosti nebo pro činnost zahraniční společnosti, což je poskytování zejména úvěrů pořízení dlouhodobého investičního majetku (pořízení výrobních hal, strojního vybavení, atd.) či předem definovaných provozních úvěrů v souvislosti s předmětem podnikání zahraniční společnosti (financování výroby, pohledávek atd.). Tento typ úvěrů je běžně pojišťován jako součást pojištění investice, nicméně v souvislosti se zavedením principů obezřetnosti bank Basel II nabyl na významu. Vzhledem k tomu, že § 1 odst. 2 předurčuje pojistné produkty EGAP, je důležité definovat i tento typ úvěrů.

K bodu 17:

V rámci projednávání novely zákona č. 58/1995 Sb., provedené zákonem č. 23/2006 Sb., došlo v ustanovení § 3 k vypuštění jediné podmínky k poskytnutí úhrady úrokových rozdílů, a to pojištění vývozních úvěrových rizik, popřípadě udělení souhlasu s jiným zabezpečením těchto rizik. Tato změna však nebyla promítnuta v nadpisu tohoto paragrafu. Navrhovaná změna rovněž reflektuje navrhované zrušení poskytování úhrad úrokových rozdílů.

K bodu 18:

Navrhuje se vypustit část věty, která ukládá EGAP udržovat 30% majetkový podíl v Komerční úvěrové pojišťovně. Upravovat tento podíl pro komerční pojišťovny zákonem

se jeví jako nesystémové, neboť výše podílu mateřské společnosti v její dceřinné společnosti by měla být flexibilní a zákon by měl umožnit upravovat výši tohoto podílu podle okolností a potřeb.

K bodu 19

Navrhuje se změnit perioda předkládání zpráv o činnosti EGAP a ČEB z pololetní na roční. Jedná se o opatření snižující administrativní zátěž společnosti i Poslanecké sněmovny. Obdobnou periodu mají i jiné instituce (např. ČNB). Poslanecké sněmovně tak bude předkládaná zpráva za uplynulý kalendářní rok.

K bodům 20 a 21:

Jedná se o zrušení opatření k podpoře exportu, které se od roku 1995 vůbec nevyužívá, je ekonomicky neodůvodněné a ve státním rozpočtu se od roku 1995 nerozpočtuje.

K bodu 22:

Formy státní podpory exportu jsou v § 1 doplněny o dorovnávání úrokových rozdílů na úroveň fixních úroků na bázi sazeb CIRR pro jednotlivé měny formou převodu, resp. odvodu pro komerční banky. Legální definice je uvedena v § 1 odst. 4 zákona a režim systému je uveden v § 7a zákona. Předpokládá se, že režim bude administrován Ministerstvem financí, které bude posuzovat splnění nezbytných podmínek a náležitostí, resp. parametrů systému dorovnávání úrokových rozdílů. Na zařazení do systému nebude existovat právní nárok. Konkrétní způsob výpočtu dorovnávání úrokových rozdílů a výše odměny banky vývozce budou stanoveny prováděcím předpisem Ministerstva financí.

K Čl. II.

Vzhledem k negativně se vyvíjejícím údajům o výkonnosti ekonomiky je nutné přijmout opatření na podporu hospodářského růstu co nejdříve.

Proto se navrhuje, aby tato právní úprava začala platit již dnem vyhlášení.

V Praze dne 27. dubna 2009

předseda vlády

ministr průmyslu a obchodu